

Tari Sits
Kultuuriministeerium

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikontroll
Juurdepääsupiirang 4.02.2021 - 31.08.2021
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Meie 4.02.2021 nr 2-1/80060/5

Märgukiri auditi „Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ vahetulemuste kohta Kultuuriministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontrollil on käimas audit riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Selle käigus tegid audiitorid Kultuuriministeeriumi valitsemisalas 2020. aasta septembrist kuni detsembrini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist järgmistes valdkondades:
 - toetuste saamine (9 kuu andmete põhjal);
 - toetuste andmine (9 kuu andmete põhjal);
 - tööjõukulude arvestus (9 kuu andmete põhjal);
 - majandamiskulude tegemine (8 kuu andmete põhjal);
 - investeeringud põhivarasse ning mahakandmine (9 kuu andmete põhjal).

Riigikontroll ei tuvastanud majandamiskulude tegemises, varade ja tööjõukulude arvestuses ning toetuste saamisel sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamises ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Tehtud audititoimingute tulemusena tegi Riigikontroll järgmised tähelepanekud koroonaviiruse levikuga seotud kriisiabi toetuste andmise kohta.

1. Kultuuriministeerium oleks pidanud avaldama selgemalt, kes said kriisiabi toetust

Vabariigi Valitsuse määruse „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ alusel pidid toetuse andjad avalikustama oma veebilehel juriidilistele ja füüsilistele isikutele antud toetused. Kultuuriministeeriumi kodulehel ei ole toetuse saajate nimekirja, kust selguks, kes ja mis taotlusvoorus on saanud toetust.

Ministeerium on avaldanud kriisiabi taotlusvoorude käskkirjad eraldi toetuse menetlemise infosüsteemis ja sellele oma kodulehel viidanud. Toetuse menetlemise infosüsteemis on aga

kriisiabi toetuse käskkirjad läbisegi teiste Kultuuriministeeriumi taotlusvoorude käskkirjadega. Kuigi toetuste käskkirjad on ministeeriumi veebilehe kaudu leitavad, ei ole taotlusvoorude kaupa selget ülevaadet sellest, kellele ja kui palju toetust on antud.

Riigikontrolli arvates muudaks toetuse andmise protsessi läbipaistvamaks see, kui Kultuuri-ministeeriumi kodulehel oleks taotlusvoorude kaupa toodud välja toetuse saajad ja summad. See võimaldaks ka teistel toetuste andjatel teha ristkontrolli ning vähendaks seeläbi topelt finantseerimise riski.

2. Eri valdkondades menetleti toetuste andmist erinevalt, mis põhjustas ebavõrdset kohtlemist

Riigikontroll tuvastas, et muuseumide kriisiabi taotlusvoorus oli taotlejatel võimalik eelarve ringi teha, kui esialgne eelarve ei olnud miinuses. Kuivõrd maksimaalselt oli võimalik kompenseerida seda osa, kui palju kulud ületavad tulusid, palus nõunik kasumis olevat eelarvet korrigeerida või võtta taotlus tagasi.

Samas loeti etendusasutuste ja muusika valdkonna kriisiabi taotlusvoorudes taotlused mittekvalifitseerunuks, kui eelarve olid kasumis, sealjuures ei antud neile erinevalt muuseumidest võimalust eelarvet korrigeerida.

Erinevat lähenemist taotlusvoorudes oli ka Eesti Töötukassa hüvitise kajastamisel taotluste eelarvetes. Üldtingimuste järgi olid taotlejad kohustatud näitama eelarves, kui palju on töötukassast toetust saadud. Kuna Kultuuriministeeriumi toetuste taotlemise hetkel ei olnud maikuu töötukassa hüvitise summad veel otsustatud, pidid näiteks etendusasutuste taotlusvoorus taotlejad lisama hinnangulise maikuu hüvitise. Samasuguseid juhiseid ei antud näiteks aga muusika taotlusvooru taotlejatele.

Riigikontrolli arvates põhjustasid eelpool nimetatud puudused toetuse taotlejate ebavõrdse kohtlemise.

3. Muuseumide kriisiabi taotlusvoorus lisas SA Virumaa Muuseumid eelarvesse remondikulud ning investeeringuid, mille seos kriisiga on küsitav

Lisaeelarvega Kultuuriministeeriumile eraldatud raha eesmärk oli kompenseerida kultuuri- ja spordivaldkonnas ära jäänud üritustele tehtud kulutusi ja tegevuse peatumisega kaasnevat kulutusi, et tagada organisatsioonide tegevuse jätkusuutlikkus.

Kriisi tõttu vähendasid taotlejad oma eelarves nii omatulusid kui ka kulusid. Auditi käigus tuvastati, et muuseumide kriisiabi taotlusvoorus oli Sihtasutus Virumaa Muuseumid kulude vähendamise kõrval oma taotluses investeeringuid ja remondikulud 394 978 euro võrra suurendanud. Riigikontrolli arvates on küsitav, kas nimetatud lisakulud (fassaadi remont, tualettide ehitus, külmaskuhoone restaureerimine, treppide ehitus jne) olid mõödapääsmatud ja kriisi arvestades hädavajalikud.

Ministeeriumi selgitusel ei käsitletud muudatust täiendava kuluna, kui taotleja tegi kuluridades muudatusi omatulu mahu piires. Riigikontroll leidis, et kuivõrd taotleja lisas eelarvesse täiendavaid kulusid, kujunes tema eelarvemiinus ja seega ka taotlussumma suuremaks. Kuna taotlusvooru eelarve oli väiksem kui taotlejate rahavajadus kokku, põhjustas SA Virumaa Muuseumi remondikulude kompenseerimine omakorda kõikide taotlejate toetussummade vähenemise ühtse proportsiooni alusel.

4. Spordivaldkonna toetussummade kujunemine ei olnud arusaadav

Spordivaldkonna kriisiabi toetussummade määramine ei olnud sama läbipaistev kui teistes kriisiabi taotlusvoorudes. Kui näiteks muuseumide ja etendusasutuste toetussummade kujunemisel oli aluseks proportsionaalsuse põhimõte (kõikide taotlejate põhjendatud taotlussummat vähendatakse ühtse protsendi võrra, kui taotletav summa ületab taotlusvooru eelarvet) ning toetussummade kujunemine protokollis selgelt kirjeldatud, siis spordivaldkonna toetussummade kujunemine nii selge polnud. Spordivaldkonna taotlusvoorudes eraldati mõnele taotlejatele toetust 100% taotletud summast, mõnele 40% või 20% taotletud summast ja seda toetuse suurust ei põhjendatud.

Toetuse menetlemise infosüsteemis teavitati taotlejaid, et osa taotluses esitatud kuludest oli hädavajalik ja põhjendatud, kuid osa mitte. Riigikontrolli hinnangul võis taotlejale jääda arusaamatuks, millised kulud ei ole komisjoni hinnangul abikõlblikud ja milliste kulude kompenseerimiseks toetust kasutada ei tohi, sest komisjon sellekohaseid kirjalikke selgitusi taotlejale ei andnud. Kuna toetussummade määramine polnud läbipaistev, võis see endaga kaasa tuua taotlejate ebavõrdse kohtlemise.

5. Kultuuriministeeriumi kahele sihtasutusele toetuse andmise protsess ei olnud läbipaistev

Sihtasutus Jõulumäe Tervisespordikeskus ja Sihtasutus Tehvandi Spordikeskus said lisaeelarvest toetust vastavalt 91 620 eurot ja 208 380 eurot. Toetuste summa kujunemise kohta Riigikontrollile auditi ajal dokumente ei esitatud.

Kriisiabi andmisel oli nõutud, et toetuse eraldamine peab olema läbipaistev ja tagama sihtrühma kuuluvate isikute võrdse kohtlemise. Nimetatud sihtasutuste taotlusi ning toetuse määramise käskkirja ei ole koos teiste kriisiabi dokumentidega kodulehel ega toetuste menetlemise infosüsteemis. Kuna nende toetuste andmist ei menetletud Kultuuriministeeriumi toetuste menetlemise infosüsteemis, siis pole selge, mis alustel toetussummad kujunesid. Riigikontrolli arvates oleks saanud nende sihtasutuste toetuse määramise muuta läbipaistvaks, kui dokumendid taotleja eelarve ja toetussumma kujunemise kohta on kirjalikult taasesitatavad.

Riigikontrolli soovitus Kultuuriministeeriumi kantslerile: analüüsida kriisiabi toetuste andmise kogemusi ja märgukirjas nimetatud puudusi ning parandada sisekontrollisüsteemi selliselt, et oleks tagatud läbipaistev, selge ja arusaadav menetlusprotsess, toetuse taotlejate võrdne kohtlemine ning toetuste saajate korrektne avalikustamine.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et kirjeldatud tähelepanekud on tehtud aastasiseste audititoimingute põhjal, auditi järeldused võivad enne auditi lõplikku valmimist tehtavate toimingute tulemusel muutuda. Auditi lõputoimingud tehakse 2021. aasta veebruarist kuni juunini. Auditi lõplikud hinnangud koostatakse ja saadetakse Teile pärast auditi lõppu märgukirjaga 2021. aasta juunis.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovituse kohta hiljemalt **18. veebruariks 2021**.

Riigikontroll tänab Kultuuriministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekust ja soovitusest on abi sisekontrollisüsteemi parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Sale Ajalik
Sale.Ajalik@riigikontroll.ee